

«AZƏRBAYCAN» qəzəfinin 1918-ci il 25 oktyabr (cümə günü) tarixli XXII nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

Cümə, 18 məhərrəmülharam sənə 1337.
25 təşrini-avval sənə 1918.

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi,
iqtisadi türk qəzetəsidir

Məhəlli-ıdarə:
Bakı, Kolyubakinskaya küçədə
"Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 6-91.

Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Türk və İslamı müfəd məqalələrə
səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

Dərc edilən məqalətin mükafatını
ıdarə təyin edir.

Abunə şəraiti:
Yanvarın birinədək Bakı üçün 35,
başqa şəhərlərə 42 rublədir.
Bir aylığı Bakıda 12,
başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətri 2 rubla. Karratla gedən
elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANİ-RƏSMİ

Bilümun [ümumiyyət] Bakı və ətrafı əhalisinə:

1. Qadın və erkək, böyük və kiçik, hər hansı milliyət, din, sinif və tabədən olursa olsun, Bakı və ətrafı [ətrafı] sakini bilcümle əhali: kəndi ev və məhəllələri həyəti-ıdarə və ictimaiyyəsinə [idarə və ictimaiyyətindən] namələri mühərrar [adlarına yazılmış], isim, pədar [ata] ismi, mamləkət, məhəllə və soyaq [küçə], xanə nömrəsi, yaş, əşkal və əlaməti-fəriqə [görünüş və fərqləndirici əlamət], sənət və ya məmuriyyət və sair xüsusiyyətləri [tələb olunan xüsusiyyətləri] göstərən "hüviyyət [şəxsiyyət] vərəqə"indən birer dənə edilməyə [hər bir adad əldə etməyə] məcburdurlar.

2. Tarixi-eləndən iyirmi gün sonra çarşı, bazar, soyaq və evlərdə surəti-məxsusədə [xüsusi surətdə] sıx-sıx yazılacaq yoxlamalarda kəndi hüviyyət vərəqəsini ibraz [taqdim] etməyən hər kas cəza görəcək və şübhəli ədd [hesab] edilərək daxili-məmləkətə [ölkənin içində] sövq olunaçaqlar.

3. Hüviyyət vərəqəsi olmayan şəxsin dəvairi-rəsmiyyə [rəsmi qurumlarda] heç bir işi görülməyəcəyi kimi, bey [şəxsiyyət], əqdi-ıcar [kirayə müqaviləsi] və sairə kimi işlərdə hüquqi-mədəniyyətdən sağıt [mədəni hüquqları əldən alınmış] ədd ediləcək [sayılacaq] və hər hansı bir yerə səyahətində kəndisinə heç bir surətlə səyahət vərəqəsi verilməyəcəkdir.

4. Hüviyyət vərəqəsi olmayanları; ev, mağazə, otel, yazıxana, ticarətxana, fabrika və dəvairi-rəsmiyyəyə qəbul edənələr, şübhəli əşxası [şəxsləri] hökumətin nəzəri-təftişindən saxlanmış əddədiyələk və müxalifi-qanun hərəkətlərindən naşi [qanuna müxalif hərəkətlərindən] şadidən [şiddətli] cəza görəcəklərdir.

5. Tarixi-eləndən iyirmi gün sonra hüviyyət vərəqəsini ibraz etməyən hər kası zabita [səyasət] keşikçiləri tövqif və əxbara [hab] etməyə və xəbar verməyə məcburdurlar.

6. İşbu əmr, tarixi-eləndan etibarən Bakıda müntəşir [nəşr olunan] bilümun qəzetələrcə bir həftə müddətlə müttəmədiyyə nəşr olunaçaqdır.

Polis Müfəttişi-ümumi Bəhəddin

ELAN
BAKİ ZİRAƏT VƏ DÖVLƏT ƏMLAKI
İDARƏSİNDƏN

Qusarçay, Xudət, Ləcat, Yalama və Samur mövqifləri [stan-siyaları], habelə işbu mövqiflərə yavuu dövlət meşələrində naməlum zavata [şəxslərə] məxsus olmağ üzrə külli miqdarda hazırlanmış odun mövcuddur.

Odun sahiblərinə təklif olunur ki, təşrini-sənin [noyabrın] 5-ə kimi bu barədə məlumat versinlər. Məlumatı təhrirən [yazılı surətdə] Bakı Ziraət İdarəsinə verməlidir. Məlumatı ilə bərabər oduna sahib olmağı isbat edəcək vəsiqələr də püşnah [taqdim] ediləlidir.

Təşrini-sənin 5-ə kimi məlumat verməyənlər mallarından məhrum olacaqlar. Odunlar xəzinə nəfənə [xeyrinə] zəbt olunaçaqdır.

Azərbaycan Meşələri müdiri vəzifəsini ifadə müvəzzaf [icra edən]: Nəcəf bəy Vəzirov
Bakı Ziraət İdarəsinin müvəzzafı naziri vəzifəsini ifadə müvəzzaf: Şpitalski

ELAN

1 - Əhali cürbəcür işlər üçün mövqə komandanlığına ərizə verməkdədir. Bu ərizələrin çoxu yanlış və əskik yazılıb, nöqsanı neçə yerlərdən sorub aramağa məcbur olunur. Və ona görə iş gec başa gəlir. Bundan sonra veriləcək ərizələrin lazım olan ki, aydın və sadə yazın ki, ərizə verən şəxsin işi geri qalmasın.

Məsələn: Bəzi ərizələrdə bu cürə lüğət [sözlər] yazılır: "Mənim verilmir" deyilir. Kim vermir, alan kimdir və haralidir heç bilmir. Lazımdır ki, ərizədə kimdir, nəsalidir, göstərsin.

2 - Lazımdır ki, ərizə verən şəxs qol çəkəndə aydın və sadə yazsın və harada olur, kimdir, adresi lazımdır ki, açıq və sadə yazılsın.

3 - Bəzi ərizə verənlər bilmir ki, ərizəni nərayə versin. Ərizə verən şəxs lazımdır ki, qabaqca öyrənsin ki, bu ərizəni nərayə verməlidir. Bu ərizə polisəstəmə, hökumətə, Mərkəz və ya mövqə komandanlıqlarınə aparılacaq, öyrənməlidir.

Bakı Komandanı Mirliya

ELAN
ƏRAZİ NAZİRLİYİ

Ərazi naziri müstəadin [ərizəçini] qəbul edir sənə və şəşənbə [çarşənbə aşxamı] günləri saat 12-dən 2-yə kimi.

Azərbaycan Meşələri naziri qəbul edir, hər gün saat 12-dən 2-yə kimi.

Bakı quberniyə Ərazi və Dövlət Əmlakı İdarəsi müdiri qəbul edir saat 12-dən 2-yə kimi.

Qəbul ediləcək arzusunda olanlar hər gün saat 10-dən 12-yə kimi növbətçi məmura özlərini yazdırmalıdır: Ərazi Nəzarəti dəftərxanasında hər gün saat 11-dən 1-ə kimi. Ərizə qəbul olunub məlumat verilir.

705 2-2

ELAN

Sinni-mükəlləfiyyətə [mükəlləfiyyət yaşına] daxil olmuş 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900 təvəllüdündə bulunan cavanlardan əksərisinin mollalarda mövcud olan dəftərlərində adları yoxdur. Bu səbəblə, bu cavanlar da əsgər düşmənləri və yaxud da məni çağırmaqlar deyə şübhəyə mürciət etməyirlər. On doqquzdan iyirmi dörd yaşına qədər bütün cavanlar (gərək çağırılın və gərək çağırılmasın) təşrini-avval [oktyabrın] nəhayətində qədər Əxzi-əsgər [hərbi qulluğa çağırış] şübhəsinə mürciət edərkə kəndini qeyd etməyə məcburdurlar. Təşrini-avvalın nəhayətində qədər kəndilərini qeyd etməyən cavanların xaini-vətan [vətan xaini] ədd [hesab] edilərək haqlarında fərarə müamələsi tətbiq ediləcəyi elan olunur.

23-10-34

İslam Ordusu
Əxzi-əsgər Rayasəsi

HÖKUMƏT QƏRARDADI

Bakı Dövlət Əmlak və Ziraət İdarəsinə

Əmr Nömrə 33

16 təşrini-avval [oktyabr] 1918 sənə

İsgəndər Zülfüqarov cənabları 1918 sənə təşrini-avvalın 16-sından Bakı quberniyəsi Dövlət Əmlakı və Ziraət İdarəsinin müşiri [katibi] təyin edilir.

Nömrə 34

20 təşrini-avval [oktyabr] 1918 sənə

Səbiq Ziraət [Kənd Təsərrüfatı] Komissarlığının 1918 sənədə əsgəriyyə çağırılıb, bu vaxtdək öz vəzifələrini ifadə başlamayan, atidə mündəric [aşağıda göstərilən] xidmətçilər qulluqlarından kənar edilirlər:

Konsultant K. A. Kostenski, ağustos 13, 1918.

Dəftərxana qulluqçusu A. D. Ponomarev, ağustos 5, 1918.

Xadim M. K. Knyazyuk, ağustos 1, 1918.

Ərazi mühəndisi İ. M. Afanasyev, ağustos 10, 1918.

Şərab və Üzümlük Komitəsinin baş katibi K. N. Bəzirganov, ağustos 4, 1918.

Bakı uyezdi cənbindəki [nəzdindəki] ərazi acentaliyyənin xidmətçiləri:

A. K. Palagin, ağustos 6, 1918;

P. M. Kurmayev, ağustos 15, 1918.

Nömrə 35

20 təşrini-avval [oktyabr] 1918

Səbiq Ziraət Komissarlığının atidə mündəric [aşağıda qeyd olunan] xidmətçiləri qulluqlarına qayıtmadıqlarından naşi [qulluqlarına qayıtmadıqları üçün] kənar edilirlər:

Əhaliyyə bilavasitə müavinəti-fəlahiyyə [aqronomik kömək] şöbəsinin dairə fəlahları [aqronomları]:

K. Q. Məlik-Şahnəzərov, 16 iyul [sentyabr] 1918;

Q. M. Ağamalov, 16 iyul [sentyabr] 1918.

Həman şöbə məşşəği [təlimatçısı] M. X. Markaryan, 16 iyul [sentyabr] 1918.

Ziraət və fallahat [əkinçilik və aqronomluq] təsərrüfatı məşşəği [təlimatçısı] D. İ. Arustamov, 16 iyul [sentyabr] 1918.

Həman şöbə xadimi Rəcəbali Məşhədi Həmid oğlu, 25 iyul [sentyabr] 1918.

Ərazi mühəndisliyi şöbəsi xadimi [F. A.] Yeliseykin, 16 iyul [sentyabr] 1918.

Müşirlər [katiblər, mirzələr]:

Vartapetov, 16 iyul [sentyabr] 1918;

Belousov, 27 iyul [sentyabr] 1918.

İdarə müdiri vəzifəsini müvəzzəti ifadə müvəzzaf [müvəzzəti ifa edən]: Şpitalski

Azərbaycan Maarif Nəzarətinin əmri

Nömrə 50

21 təşrini-avval [oktyabr] 1918

Əbdülfəqir Əfəndizadə Göyçay ali-ibtidai məktəbinin müəllimlərinə təyin edilir.

Nömrə 51

21 təşrini-avval [oktyabr] 1918

Tələbə Novruzova Şəki ali-ibtidai məktəbində işbu sənə təşrini-avvalının [oktyabrının] birindən tədrisə izin verilir.

Xalq Maarif naziri: N. Yusifbəyov.

22 təşrini-avval. Dərsədət [İstanbul] Qərqəhi-ümumiəsi [Ümumi Qərqəhi] əhvali-həviyyə [həva şəraitinə] [gərə] müxəbiri-teleqrafıyını [teleqraf əlaqəsinə] man etmiş [kəsmiş] idi. Bütün Osmanlı cəbhəsində sükun vardır. Almaniyənin Vilsona cavabı notası cüma ertəsi göndərilmişdir. Bu nota mündəricatının, düşmənlərin nə kimi şərait dairəsində əqdi-mütərikə və müsəlimalə [atəşkəs və sülh sazişi] edə biləcəklərini istizahdan [aydınlaşdırmaqdan] ibarət olduğu məhəllə-siyasiyyə [siyasi dairələrdə] təmin olunur. Osmanlı mətbuatı müəssisilləri [nüməyəndələri] təhəssüsəti-ümumiyyəni [ictimaiyyətin duyğularını] idarə etmək üçün müttəhidən [birgə] nəşriyyətdə bulunmağa qərar vermişlərdir. Alman firqəsi Lehstanda [Polşada] bulunan alman əsgərləri ilə məmurini-mülkiyyəsinin [mülki məmurlarının] geri çağırılması üçün hökumət nəzdində təşəbbüsdə bulunmağa qərar vermişdir. Bitərəf məmləkətlərdə dövr edən rəvayətə nəzərən, Vilsonun müttəfiqləri müşirəliyin [adi çəkilən şəxsin] on dörd şərait [şərti] daxilində Dövlət-Mərkəziyyə [Mərkəz Dövlətləri] ilə əqdi-mütərikə etmədikləri [atəşkəs sazişi] bağlamadıqları [taqdirdə, Amerika münfərid [tək başına] bir sülh əqd edərək Fransada bulunan qitəatını [hissələrini] geri çəkəcəkdir. İrəndiyalılar Komitəsi Vilsona göndərdikləri konfransında bir taqım mətalib [mətləblər] dərmıyanına [ifadə etməyə] səlahiyyətdar [səlahiyyət sahibi] bulunan irəndiyalılara da təşmilini [şəmil edilmasını] tələb etmişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Vilsonun cavabı notası Berlinə məlum olmayan əvvəl, Müttəfiq Şura sülh və müharibə məsələlərinin həll edilməsi ixtiyarını camaat [xalq] nüməyəndəliyinə vermək qəsdini ilə məşrutə [konsultasiya] qanunları on birinci maddəsinin əvəz edilməsi haqqında Reyxstaqa bir layihə təqdim etmişdir. Firqələrdən bir çoxları hökumət tərəfindən qəbul edilmiş bir məramnamə hazırlamışlar. Bu məramnamə üzərinə hərbi hökumət müliyyə işlərinə tabe olub, hərbi ixtiyaratın [yüksək çinli hərbiçilərin] siyasətə nüfuzu olmamalıdır.

Şimdiyə qədər Vilsonun notası Vilsonun sülh müştəbbəsi [təşəbbüskarı] olduğu bərsində Almaniyəyə ümid verir. Müşahidə olunduğuna görə, Vilsonun öz müttəfiqləri ilə müzakirəsi davam edib, natiçələri təzə notada xəbar verəcəyi zənn olunmaqdadır. Notanın təxirə uğramasına görə fransız və ingilis mətbuatı sülh-ümuminin [ümumi sülhün] tezliklə baş tutmayacağına yazmaqdadırlar. Buna binaən [buna görə] sülh arzusunda olanlar öz arzularında çox da uzağa getməlidirlər. Almaniyə

əhalisi bu vaxtdək görünməmiş bir dərəcədə sülhə rəğibdirlər [rəğbət göstərirlər]. Faqət düşmən tərəf Almaniyə millətinin axırıncı dəhşətli mübarizədən xilas olmasına riza göstərməzsə [razılıq verməzsə], Almaniyə camaatı əhvalının [əhvali-ruhiyyəsinin] dəyişməsi ehtimalı vardır. Bu mübarizənin indiki, yaxud qeyri bir hökumət dövründə vəqə olacağı iki böyük amalın vücudə gəlməsi üçün şiddətli bir zərbə ilə natiçəpəzir ola bilər [natiçələne bilər] ki, bunlar da düşmənlərin inandırıldığına görə labüdə [labüd, mütləq] müharibə nəticəsi olaraq Almaniyənin və Camaat İttifaqının [Millətler İttifaqının] demokratik əsasına mübəddəl olması [dəyişdirilməsi] ilə xitəpəzir olacaqdır [sona çatacaqdır]. Sülh arzusunun müvəffəqiyyətsizliyi xalq hökumətinə yabançı və bərəks [zidd] olan səbiqki hökumətin bərpa edilməsinə bais olacaqdır.

Teodor Volf "Berliner taqəblatt" qəzetəsində yazdığı baş məqaləsində Vilsonun cavabı notası haqqında deyir ki: "İndiyə qədər Vilson həmişə öz təhriri [yazılı] və şifahi müraciətnamələrində Almaniyə millətini, millətpərəstlik müharibəsi ruhu ilə ruhlandırılmış və ya Almaniyə millətinin taleyini həll etməkdə olan millətlərdən əfzəl [üstün] tutmuşdur. Eyni zamanda Vilson Almaniyədə olan aski təzi-ıdarənin [idarə üsulunun] ibarət olduğu hər bir şeyə dəfələrlə öz narazılığını və höccətsizliyini [etirazını] ibraz ilə [göstərməklə] alman millətində olan məhəbbətini bayan etmişdir. Hərgah biz Vilsonun millətləri bərsidirməyə və onların məhəbbətli ittifaq əqd etmələri arzusuna çalışdığına həqiqətdən ibarət olmasına inanarsaq, o vaxt Vilsonun bu sözləri öz qəlibiyyətinə və qüvvətini bürüzə verən ruhda səylinməməlidir. Təərrüz [hücum] və təcavüzə istinad edib dənşən siyasi fəaliyyətin [siyasətçilərin] dili ilə ədalətli sülhə çatmaq çox müşküldür."

"Frankfurt qəzetəsi" Vilsonun Almaniyə notasına verdiyi cavabı haqqında yazır ki: "Vilsonun birinci və ikinci cavabı notalarının məzmunu və ruhu arşında böyük fərq var. Vilsonun sual misalında olan birinci notası və Almaniyənin şu notaya olan etirazı bir neçə həftədən sonra müharibənin həqiqətdə dayandırılıb və sülh müzakirələri başlanmasına ümid verdiyi halda, Amerikanın təzə notası sayəsində bu ümid xeyli uzağa atılıb, hal-hazırda tezliklə sülh və ya mütərikə [atəşkəs] başlanmasını şübhə altında buraxdı. Vilsonun Almaniyə ordusunu vəhşi və zülümkar adlandırmasına gəliddə, etiraz edilməlidir ki, zülümkarlığa ancaq mütərikə ilə bir nəhayət vermək mümkündür. Ümumiyyətlə, Almaniyə hökuməti Vilsonun almanlar haqqındakı bu sözlünü etirazsız qəbul edə bilməzdi. Bundan əlavə əşkarıdır ki, zülümkarlığa müttəhim olanların təqsirləri mühaqqəq [təsdiqlənmiş] olarsa, onların cəzalanmasında alman hökuməti müttərəddid [qərarırsız] qalmaz."

ALMANİYƏ
İCTİMAİYYUNİ-AMİYYUNUNUN
[SOSIAL-DEMOKRATLARININ]
ŞƏRTNAMƏSİ

Əksəriyyət firqəsinin və Reyxstaq fraksiyasının Baş komitəni eylülün [sentyabrın] 23-ündə Reyxstaqda icimə [toplantı] yapmışdır.

Əhvali-siyasiyyə bərsində Şeydəman bir məruzə oxumuşdur. Şeydəmanın uzun-uzadı müzakirəyə səbəb olmuş məruzəsi nəticəsində müttərik iclas qat etmişdir ki, yeni təşəkkül edəcək hökumətə arxadəşlirin vürudu [daxil olması] bərəvchiati [aşağıdakı] şərait [şərtlər] üzrə təsvib [təsdiq] edilisin:

1. Ümumi tərki-silah və bütün məsailin [məsələlərin] sülh üzrə həll edilməsi əsasları üzərinə Millətlər İttifaqına daxil olmaq xüsusunda 19 tammuz [iyul] 1918-də Reyxstaq tərəfindən verilmiş olan qətnamənin qəbulu.

2. Belçikanın təcidi [bərpa], təminatı-hərbiyyə [hərbi təminat] haqqında etilaf [razılıq] və Serbiya və Qaradağın təcidi [bərpaları].

3. Brest və Bükrəs [Buxarest] sülh müqavilələri ümumi sülh əqdində [müqaviləsinə] zidd ola bilməz. İşğal edilmiş nəhiyələrdə təcili surətdə və miri idarələr [dövlət idarələri] təsis edilir. Sülh əqdindən sonra işğal edilmiş yerlər qayıtarılacaqdır. O yerlərdə yaşayan fūqərə [kasib] əhali arasında təşkilat yapılacaqdır.

4. Elzas-Loren [Elzas-Lotaringiya] muxtariyyəti: Almaniyə müttəfiqlərindən ötrü ümumi, gizli, müstəqimi [birbaşaya] və müsəvi [bərabər] itixab [seçki] ixtiyarı; Əyan Kamerasının Baş Komitəsi müsəvirəsi təcili surətdə müsəvi itixab ixtiyarını qəbul etməzsə, Prussiya Landtaqı buraxılacaqdır.

5. İmperiya idarəsinin birliyi, məsuliyyətsiz nüfuzların rəddi, Parlament əksəriyyəti və yaxud firqə əksəriyyətinin siyasətini təsvib [təsdiq] edəcək nüməyəndələrin dəvəti; İmperiya məşrutə [konstitusiya] qanununun 9-uncu fəslinin ləğvi. Padişah ilə hərbiyyə idarəsinin məlumatı elan edilmədən imperiya kançlərinə [kanslərinə] təqdim edilməlidir.

6. Hürriyyəti-ictimə və mətbuatı [toplaşma və mətbuat azadlığını] təhdid edən [məhdudlaşdırən] qəvaninin [qanunların] təcili surətdə ləğvi; sansür [senzura] hərbi əhəmiyyəti haiz [hərbi cəhətdən əhəmiyyət daşıyan] məsələlərdən ötrü qala biləcəkdir. Hərbi məsələ, qoşun hərəkəti, ləvazimatı-hərbiyyə hazırlığı. İdareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyəyə məbni [hərbi rejimədən qaynaqlanan] tədabirdən [tədbirlərdən] ötrü siyasi nəzarət təyini. Siyasi məsələlərə müdaxilə edən hərbi müəssisələrin ləğvi.

Çocuq şeirləri:

Hasan dayı

Hasan dayı çapasını
Tarlalarda unudara, Çanağında lapasını
Çapaqın rüzgər soyudara.

Hasan dayı qoşammazdı,
Dizlərində dərmən azdı.
Çatışmada da pək hazlazdı,
Sətsəmənən dərnammazdı.

Hasan dayı ağ saqqallı
Bir dədəydi, belə şallı.
Sözü dadlı, çalısqandı,
Günəşlərdə üzü yandı.

Pəncərənin ta dibində
Afacanlar bağırırdı:
– Yatma, Həsən dayı, ində!
Qapı, divar hər sağırdı.

Həsən dayı qulubədə
Allahına can vermədə.
Hacı nənə ağılıyordu,
Qara yazma bağlıyordu.

Afacanlar alay sandı,
Qəhəqəhər havalandı:
– Şaqa etmə, Həsən dayı,
Kim sürəcək bu tarlayı?

İmam, muxtar, köylü gəldi,
Hiçqırıqlar ürək dəldi.
Oxudular "Əlhamd", "Yasin",
Həp dedilər: – Amin, amin!

Hasan dayı torpaq oldu...
Qoynun, quzu, keçi, oğlaq
"Mə, mə" deyə ağlayaraq
Məzarından otlar yoldu.

Ruşən Əşraf
İstanbul, 1917

TƏHLÜKƏ QARŞISINDA

Qarabağın son günləri

(Keçən nömrələrin axırı)

Axır günlər səhər bir hala gəlmişdi ki, hər daqiqə dəvə, yaxud iğtişaq gözlənirdi. Zira əhalinin yüzdə doxsan qismi aclıq çəkirdi. Ac əhalinin bir qismi "dəvə düşsə belkə yollar açıqlar" deyə erməni ilə dalaşmaq lüzumunu meydana atır, bir qismi isə "dövlətlilər anbarlara döldürüb bizi ac buraxırlar" deyə dövlətlilərin evlərini axtarmaları lazım görürdü. Hər iki tədbir şübhəsiz ki, bir çox qan axıldırımına bais olacaqdı. İş bir dərəcəyə gəlmişdi ki, hətta Ağdama əsgər gəldi deyildikdə, heç kas artıq inanmayırdı. Zira ümidləri kəsilmişdi.

Ultimatun

Səhər bu halda ikən, İsmayıl Haqqı bəy həzrətləri bir məktub yazaraq, ermənilərdən Ağdama nüməyəndə göndərmələrini tələb etdilər. Beş nüməyəndə gətdi. Ertəsi gün nüməyəndələrdən ikisi səhərə qayıdaraq xəbər gətirdilər ki, erməni həyətinə üç nəfəri Ağdamda saxladılar. Bizləri isə səhərə göndərərək bilatıx [təcili olaraq] ermənilərin təslimiyyətinə tələb etdilər. Şuşa komandanına da bu məzmununda bir məktub göndərilmişdi. Bu məsələnin həlli üçün ermənilər yenidən qurultay davət edərkə, bir çox gurultulu iclasları oldu. Beş gün cavab verə bilmədilər.

Səhər türkləri ultimatumu eşidərək ənqərib [tezliklə] şəhəri-mizə qoşun gələcəyinə qanəət hasil etdilər və müzəffər ordunu la-yiqinə istiqbal etmək [qarşılamaq] tədbirləri görməyə başladılar.

Əvvəl şəhərin hasarı yanında, o yerdə ki, şəhərə birinci qədəm qoyulacaqdır, bir alaqaçı bəzədilər. Sonra Şahlıq körpü, Bazarbaşının ağzi, Bazarbaşından meydana gedən yolda, bazarın ağzında, Cəfəruqlu Xan küçəsi başında, qaimməqamliq idarəsi qabağında, meydanın girəcəyində və məscidi-cəme qabağında birer alaqaçı bəzəndi. Bundan əlavə səhərin ziyalı xanımlar tələbə və müttəəllimlərin [şagirdlərin] köməyi ilə ayrıca bir alaqaçı bəzəyərək başında kardon üzərində böyük kətlə:

"Bir gün gələcək şəmsi-həqiqət doğacaqdır,
Şərqiün bu əsir validəsi hürr olacaqdır"

yazılı böyük bir lövhə asdılar. Bə'dəhu [ondan sonra] bütün bazar Türk bayrağı, xalı, gəbə, şal, cecim və gəyörti ilə [yilləqlərlə] bir dərəcə bəzəndi ki, əsgərlərin keçəcəyi küçələrdə bilmərrə ev, dük

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 25 oktyabr (cümə günü) tarixli XXII nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Filməclis [məclisdə] iyirmi min manata qədər nəğd pul toplandı. Bundan əlavə bəyələrdən bir nəfəri bir günün xərcini tamamilə öz öhdəsinə aldı. Bir cavan, lazım olan miqdarda qənd və çay verməyi dəröhdə etdi [öhdəsinə götürdü]. Bir tacir iki pud hazır çörək vad etdi. Bunlardan başqa yenə külli miqdarda qənd, çay, qəhvə, çörək və sair verildi.

İki gün aradan keçdi. Ordu şəhərə yaxlaşdı. Ordunun böylə təxirlə gəlməsinin səbəbi bu oldu ki, Ağdamla Əsgəran arasındakı dağlar damənəsində [dağların etəyində] bulunan erməni köyləri bildirişlərimizə [müqavimatsız] təslim olmayıb, əsgərlərə güllə atırdılar. Binaileyh Xoramord, Xanabad, Daşbaşı, Aranzəmin, Kenik, Ağbulaq, Qarakənd və sairləri qabağında müsədimə [çarpışma] vəqə olmuşdur.

Xaçın çayı boğazındakı kəndlər dəxi dava etdilər. Burada Ağdamdan yığılmış əsgərlər böyük rəşadət göstərmişlər.

Əsgərlərin səhərə vürüdu

İki-üç gün məzkur [adı çəkilən] kəndi tərək-silaha məşğul olduqdan sonra nəhayət, məhərrəmin əvvəli səhər saat 10-da Türk Ordusu səhərə varid oldu.

Şəhərdən 30 nəfər qara çərək libaslı süvari cavan Ağə kör-püstünədək fəxri qaraqol sifəti ilə əsgərin istiqbalına çıxmışdı. Şəhərin girəcəyində başdan məhəlli [yerli] könüllü əsgərlər; qabaqlarında türk mütəəllimləri [şagirdləri] musiqi dəstəsi; birinci alaqaçı qabağında bir tərəfdən əsgərlərin yanında ruhanilər, o biri tərəfdən Beynəlmilal Komitə nümayəndələri, əldə səhərin anaxtarı [açarı]; içəri tərəfdən sağda şəhər mötəbəranı əldə düz və çörək; solda tələbələr ittifaqı əldə bayraq və xanımlar əllərində çiçək dəmətləri; bunların dallarına ümum tələbə və mütəəllimlər durmuşlardı. Türklər səhərə varid olduqda, ermənilər dəxi bir musiqi dəstəsi, on beşə qədər bayraq ilə üç yüzədək nümayəndə göndərmişlərdir. Bunlar dəxi istiqbal mərasimində bir tərəfdə durmuşlardı.

Səhər saat onda qoşunlar səhərə varid olaraq, birinci sırada süvarilər, sonra topçular, mitralyozçular, daha sonra həman Qaladərası qəhrəmanı Sultan bay və İldırım bəy Qarabağ atlıları ilə gəldilər. Müsəlman xanımları komandan həzrətlərinə qırmızı məxməl [məxmər] üzərində mirvaridə tikilmiş bir ünvan təqdim etdilər. Əsgərlər səhərə girdikdən sonra Camil Cahid bəy həzrətləri camaata xitabən bir nitq irad edərək [söyləyərək] siyasətimizdə qan tökmək olmadığını, türk və islam məmləkətlərində din, məzhəb və milliyət fərqi qoyulmadan həmya bir nəzərlə baxıldığını qeydə minbə'd [bundan sonra] həminin Azərbaycana tabe olması və xüsus-qəlb ilə [səmimi qəlbə] təbəiyyət [təbəçilik] edib də, sülh və müsəlmatlə [əmin-amanlıqla] yaşayaraq, ümumi qüvvə ilə məmləkətin əbadlığına və tərəqqisinə çalışması lüzumunu bəyan etdilər.

Bə'dəhu [ondan sonra] zabitlər qabaqca hazırlanmış olan evlərdə yerləşib, əsgərlər isə böyük qışlada, sabıq kazak qışlasında və müvəqqəət olaraq qışmən də realni və seminariya məktəblərində yerləşdirildi.

Xəlil İbrahim

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Əmlək və Ərazi Nəzarəti tərəfindən ərazi işlərinə lazimi surətdə əşinə adamlardan zeylədi [aşığıdakı] əşxas [şəxslər] dəvət edilmişdir:

Sabıq Əmlək vəzirinin Qafqaziya mürəxxəsinin [vəkilinin] müavinini Şəmanovski, fənni-ziraət [əkinçilik elmi] mütəfənnini [mütəəssis] Medvedyev, Tiflisdə Əmlək Bankası müdiri İqnatyev, mühəndis Sokolov, mühəndis Mirşərif Mirzayev və başqaları dəvət edilmişdi. Onlardan ziraət mütəfənnini Lizqar ilə mühəndis Vinqradov gəlib öz vəzifələrinə başladılar.

Diğərlərinin bu günlərdə gələcəyi ilə Ərazi Nəzarəti cənbində [nəzdində] xüsusi bir müşavirə məclisi düzəldikdən sonra Nəzarətin işləri na yola gedəcəyi bəlli olacaqdı.

Oktyabrın 22-sində vəqə olan hökumət iclasında Kür nəhri boyunda olan dövlati [dövlətə məxsus] balıq vətəgələrinin icarəyə verilməsi və xüsusi xərc təyin edilməsi qərarə alınmışdır.

BAKI XƏBƏRLƏRI

Neft Mədənciləri Şurasının ümumi iclası mədənlərdə xidmətçilər və fəhlələr ilə sahibkarların münasibətini [münasibətlərini] qaydaya salmaq üçün nizamnəmə layihələri hazırlayır. Bu qanunlar sabıq müştərəm müqaviləni əvəz edib hökumət tərəfindən təsdiq ediləcəkdir.

Oğruların tövqifi [həbsi]

21 təşrini-əvvəldə [oktyabrda] sabah vaxtı Balaxanski və Şaxski caddələrin küncündə duran Əbiş Əminulla oğlu nam inzibat əsgəri dörd nəfər sübhəli əşxasın [şəxsin] mal apardığını gördükdə, bunları təqibə başlamışdır. Əsgər bunların bir nəfərini bir yeşik sabun ilə tutmuşda müvəffəq olub, sairələri isə qaçmışlar. İnzibat əsgəri güllə atıb imdad istədikdə bir neçə nəfər qeyri əsgərlər və xəfiyyə polis müdiri Quliyev gəlir. Quliyev sabunun Balaxanski caddəsindəki darüleytəmdən [yetimxanadan] oğurlandığını bilib oraya getdikdə, oğruların birini də buradaca tövqif edir. Sonra Çadrovı caddədə 141 nömrəli evdə diğər bir oğrunu və 8 yeşik sabununu kəşf edir. Tutulanlar məşhur oğrular Alxas Ramazan oğlu, Bağır Abbasəli oğlu və Heydər Abbasəli oğludur. Heydər Abbasəli oğlundan çoxlu açar tapılmışdır.

Tutulanlar hamısı polis müfəttişinə tapşırılıb divani-hərbə [hərbi məhkəməyə] verilibcəhdirlər.

Teleqrafçılar yoxdur

Dəmiryolunda gürcülərin vətənlərinə qayıtmasından sonra və teleqrafçılar həyatı şəraitinin müşküllüyündən naşi [müşküllüyü səbəbindən] dəmiryolu teleqrafında teleqrafçıların azlığı müşahidə olunur. Teleqrafçıların azlığından teleqramaların azaldığı müşahidə edilməkdədir. Teleqrafda işləmək üçün yeni teleqrafçılar dəvət edilməsi dəmiryol idarəsi tərəfindən təhti-qərarə alınmışdır [qərarlaşdırılmışdır].

- Hal-hazırda Mirzə Əsədullayev cənablarının sədarətillə [sadrliyi altında] Neft Mədənciləri Şurasının iclasları vəqə olur. Mədəncilər Şurasının sədr və əza [üzv] seçməyə ixtiyarı olmadığını, Şura Ticarət və Sənəat [Sənaye] nəzirinə müraciətlə sədr və 4 üzv itaxibinə [seçməyə] ixtiyar istəmişdir. Bu surətlə Əsədullayev cənabları nəzir tərəfindən təsdiq edilmiş müntəxəb [seçilmiş] sədr olur.

- Azərbaycan Hökuməti 18 təşrini-əvvəl [oktyabr] iclasında qət etmişdir ki hökumət xidmətçilərinin məvacibi bu qərarla artırılıs:

Bakıda xidmət edənlər üçün Aldıqları məvacibə artırılır		
Təşrini-əvvəlin 1-indən	Artırılır	
1	200 manata kimi alanlar	300 manat
2	200-dən 300-ə kimi " "	250 " "
3	300-dən 400-ə kimi " "	300 " "
4	400-dən 500-ə kimi " "	450 " "
5	500-dən 600-ə kimi " "	500 " "
6	600-dən ziyadə " "	550 " "

Azərbaycan məmləkətinin qeyri yerlərində xidmət edənlər üçün Eylülün [sentyabrın] 1-indən indiki məvaciblərinə artırılır

1	200 manat alanlar	200 manat
2	200-dən 300-ə kimi " "	225 " "
3	300-dən 400-ə kimi " "	250 " "
4	400-dən 500-ə kimi " "	275 " "
5	500-dən 600-ə kimi " "	300 " "
6	600-dən ziyadə " "	325 " "

Dövlət Bankasında [Bankında]

Bu günlərdə hökumət tərəfindən əmr verildikdən sonra Azərbaycan Bankası fəaliyyətə başlayıb, qeyri-məhdud surətdə vaxtsiz və vaxtlı tövdiat [əmanət] qəbul olunaraq, hökumət tərəfindən təmin ediləcəkdir. Veriləcək faizlər bu qərar ilə olacaqdır:

Hesabatı-cariyyə	3 faiz
[cari hesablar]	
Bir illik tövdiat	4 " "
5 illik tövdiat	5 ½ " "

Hələlik Azərbaycan Bankası sabıq Dövlət Bankası qanunları üzünə fəaliyyətdə bulunacaqdır.

- Bu ildəki taxıl məhsulatinə baxmayaraq, çörək yenə baha qiymətə satılıb, kasıb camaatın aclığına səbəb olmuşduran, hökumət bunu nəzərə alaraq, bu yaxında çörəyin 2 manat 50 qəpiyə satılması üçün binəgüzərlər [sərəncamlar] edəcəkdir.

- Hökumət Bankası müdiri xüsusi səhmdarlar bankalarına əmr verib, xəricə pul barətə qəbulunmuş müvəqqəti dayandırılmasını xahiş etmişdir. Lüzum görüldüyü təqdirdə, bu xüsusda Maliyyə Nəzarətinə icazə alınmalıdır.

- Bakı Birinci Realni məktəbində təşrini-əvvəlin [oktyabrın] 26-sında saat 9-da dərslərə şüru ediləcəkdir [başlanacaqdır].

Ərzaq şəbəsinin kassa qaraqolları [qarovulları]

Ərzaq şəbəsinin kassasını mühafizə üçün iki nəfər qaraqol təyin edilmişdir. Məzkur [adı çəkilən] qaraqollar Ərzaq İdarəsindən donluq aldıqları halda, silah və formanı polis idarəsindən alacaqları münasibətilə dün Polis Müfəttişi-ümumisinin müraciətlə Ərzaq İdarəsi üzvü xahiş etmiş ki, məzkur qaraqolların silahları və rəsmi libasları verilsin.

Mirzəəğa Əliyev

Mart hadisəsində bolşeviklər ilə davada yaralanandan sonra Rəştə gedib Mirzə Kiçik xan ilə bərabər ingilislər ilə dava edən məşhur artistimiz Mirzəəğa Əliyev bu gün dörd gündür ki, Təbriz təriqi [yolu] ilə Bakıya övdət etmişdir [qayıtmışdır].

LƏNKƏRANDAN YAZIRLAR

Lənkəran müsəlman əhalisinin həli bu axır vaxtlarda çox müşkülləşmişdir. Həmi ərzaq şeylərini onların alından alıb bazarda azad alış-veriş etməyə qovmurlar. Bu surətlə müsəlmanlar qış üçün ərzaq toplamaq imkanında məhrum olmuşlardır. Bu ilki taxıl və meyvə məhsulunun çoxluğuna baxmayaraq, burada artıq dərəcə bahalıq müşahidə olunur. Ərzağı Lənkərandan Sarı çəzirasinə [adasına] aparmışlar. Bura əhalisi Şura hökumətinə tabe olduğuna baxmayaraq, yenə soldatlar tərəfindən dəyülib əzilməkdədirlər. "Sübhələr" və yalançı xəbərlər üzrə bura fəhlələr və kəndlilər həbs ediliblər. Məhbuslara verilən gündə bir girkənə çörək kifayət etmədiyindən, bunların arasında naxoşluq zühur etmişdir. Məhbuslar bu vaxtdək nə səbəbə həbs edilmələrinə bilməyirlər. Müsəlman kəndçilərinin fəhlə yoxluğundan naşi öz əkinlərini ələ gətirməyə qadir olmasına baxmayaraq, öz kəndlərindən və ailələrindən avara düşmüşlər. Buradakı bir para qara fikirli şəxslər mənfəəti-şəxsiyyətlərindən [şəxsi mənfəətlərindən] ötrü qeyrilərini

pamal etməkdən [əzməkdən] çəkinmirlər. Biz lənkəranlılar bu vaxtdək qəzetə və xəbar [xəbər] yoxluğundan Bakının alınmasını bilmirdik. Əhali, xüsusən ruslar, Bakıda kadetlərin bolşeviklərə qalib gəlib, şəhəri işğal etdiklərini güman edirdilər. Bu növlə bizim "başçı"larımızın fəaliyyəti sayəsində dünyadan bixəbər yaşayaraq, tez bir zamanda Lənkəranın qəhrəman Türk Ordusu tərəfindən azad edilməsinə ümidvar olurlur.

XARİCI XƏBƏRLƏR

Moskvadan Kiyevə verilən xəbərlərə görə, Moskva həbs-xanasında minlərlə sabıq zabitan [zabitlər] və ziyalılar məhbusedirlər. Məhbusların həli artıq dərəcədə fənadir; səhiyyə işləri və yemək məsələsi dəhşətli bir hal kəsb etmişdir. Təşrini-əvvəlin [oktyabrın] 31-indən etibarən bunlar müştərəkən [birlə] tatil elan etmişlər.

- Xəlx Komissarları Şurası bütün cahana xitabən bir müraciət-namə nəşr etmişdir. İşbu müraciətnamədə Şura, ingilis və firəngləri Volodarskinin və Uritskinin qətində, Lenin və Zinoviyevin yaranmasında, Şurani dağıdıb burjuaziya hökuməti təsis etmək, ərazini kəndçilərdən geri almaqda müttəhim edir. Uritski əks-inqilab sui-niyyəti kəşf etdiyi üçün qatlı edilib, bununla belə Müttəfiqlər öz məqsədinə nail ola bilməyib, sui-niyyətin üstü açıldı. Şura Hökuməti ictimaiyyəni [sosialist] sülhü tərəfdandır, fəqət safarətin sui-niyyət və qətlər ocağı olmasına razı ola bilməyəcəkdir.

Bütün cahana məlum olmalıdır ki, İngiltərə-Fransa sərmayədarları Rusiya Fıqarası [proletarları] miyanında [arasında] özlərini ləkələndirmişlər.

- Permdən alınan məlumata görə, bura ticarət və sənəat [sənaye] dəvairi [dairələri] başda sabıq Sinod Baş müddəayi-ümumisi Lvov olmaq üzrə, Məclisi-Müəssisən əleyhinə çıxmışlar. Bunlar hərbi müttəfiyyət tərəfdarıdır. Sibiryalılar ilə samarallların toqquşması ehtimalından təşvişdədir.

- Petroqrada əhalisi, əksərən ziyalılar və burjuaziyaadan mürəkkəb olmaq üzrə külliyyəti surətdə Almaniya təbəiyyətinə [vətəndaşlığına] keçirlər. Almaniya təbəiyyətini qəbul etdikdən sonra Petroqraddan çıxmaq mümkündür.

- Kurskdan xəbər verirlər ki, toqquşmadan sonra latış ovcuları bütün Qırmızı qvardiya qitəitni [hissələrini] cəbhəyə getməyə məcbur etmişdir. Vəqəonlara oturdular vaxt bir çox Qırmızı qoşun əfradı [fərdləri] tren [qatar] altına atılmışlar, bir çoxları intihar, başqaları isə kəndlərə fərar etmişdir [qaçmışdır].

- Volqodandan fərar etmiş Qırmızı qoşun şəhəri bir neçə tərəfdən yandırmışdır.

- Baləsov şəhərində yaşayan bütün zabitan [zabitlər] həbs edilmişdir.

- Kursk quberniyasında Fıqərə Müəllimləri İttifaqına daxil olmaq istəməyən bir çox kənd müəllimləri həbsə alınmışlar.

Kazanda

Kazandan bolşeviklər xəbər verirlər: "Ağ qvardiyalardan təxliyyə edilmiş yerlərdə Şura müəssisələri düzəlməkdədir. Əhalinin fıqərə sinfi arasında təşkilat yapılır. Burjuaziya ümumən gizlənməmiş, bir çoxu fərar etmişdir.

Kəndçilər miyanında [arasında] qələyan [iğtışaş]

Kəluqa üzərinə yürüyən Qırmızı qvardiya, Mıralay Neverov komandası altında müharibə edən kəndçiləri məğlub etmişdir, Neverov əsir alınıb teleqraf ağacından asılmışdır.

Qorbaçov, Ponomaryov mövqiflərində [stansiyalarında] Durnov və Bobrinskinin qitəiti [hissələri] durur.

Korinskinin qitəiti, Bobrinskin komandası altındakı Qırmızı qoşunu rıcatə [geri çəkilməyə] məcbur edərək, Jdanqa yanında topxanəni almışdır. Kəndçilər əsir düşmüş Qırmızı qoşun əfradını [əsgərlərini] güllələyirlər.

Oryol, Tula, Kəluqa şəhərlərində aclıqdan naşi [aclıq səbəbindən] kəndçilər miyanında [arasında] qələyan [iğtışaş] müşahidə olunur. Əhali nümayiş yəpəraq Qırmızı qoşuna mənsub nəfərləri [əsgərləri] qətli edirlər.

Ukraynanın istiqlalıyyəti

Ukraynada müntəşir [yayımlanan] "P. B."yə mövsuq [mötəbər] mənbələrdən verilən xəbərlərə görə, Şimali Amerika Cəmahiri-Müttəhidəsi [Birləşmiş Ştaları] hökuməti rəsmi surətdə Ukrayna istiqlalıyyətini təsdiq etməyə razı olmuşdur.

Xarkovda əkmək [çörək] yoxluğu

Xarkovda əkmək yoxluğu fəna hal kəsb etmişdir [pis hal almışdır]. Əhaliyə verilən ¼ funta belə əkmək kifayət etmir.

Gürcüstandan ötrü taxıl

Tərsək nəhiyyə ərzaq komitəsi tərəfindən müqavilə əqdidən [bağlamaqdan] ötrü Tiflisə xüsusi bir komission varid olmuşdur [gəlmışdir]. Komission üzvlərinin dediyinə görə, Tərsək nəhiyyəsi Gürcüstanə külli miqdarda un, qarğıdalı və buğda verə bilər. Nümayəndələrin məlumatına görə, bu ilki məhsul çox gözəl imiş. On ildən ziyadədir ki, bu qədər taxıl olmamışdır.

Təxsisət [vəsait ayrılması]

Erməni Milli Fırqasının təşəbbüsü ilə erməni sərəvdətləri [varlıları] bir müşavirə məclisi tərtib verərək, təbliğət icrası üçün yarım milyon manata qədər pul biraxmağı təhti-qərarə almışdır [qərarlaşdırmışdır].

BƏYANİ-TƏŞƏKKÜR [TƏŞƏKKÜR İFADƏSİ]

Dünkü [dünənki] gün Mürsəl paşa həzrətləri biz xəstəgani [naxoşları] nəsibi-xatir etmək [xatirini almaq, könlünü almaq] üzrə xəstəxanəni təşrif buyurdular. Binaileyh [bu məqsədlə] xəstəgani yegan-yegan [tək-tək, ayrı-ayrılıqda] yanlarına gəlmək surəti ilə istifadə-xətr etdilər [xətrimizi soruşdular] və bu vəsila ilə alıcnəb bir komandan olduğunu biz məcruh [yaralı] və züəfaya [zəiflərə] ibraz [nüməyiş] etdilər. Ülvüvi-cənablarına [alıcənablıqlarına] zəmiyə olmaq üzrə [əlavə olaraq] tütün və siqara ağzılığı və təshəb hədiyyə etmək surətillə bizləri təltif buyurdular. Kəndilərinə bayanı-təşəkkür edir, bu kimi madununa [rütbəcə özümdən aşağı olanlara] məhəbbət göstərən komandanların təzyidi-ömlürlərini [ömlürlərini uzatmasını] Xəllaqləmyəzaldən [Allahdan] ən-səmimülbəl [səmimi-qəlbədən] təmənni eyləriz.

Əhməd Xəlusi

Əbdülqadir oğlu Əhməd

Satılır

Kolyubakinski küçədə 34 nömrəli iki mərtəbə və Mixaylovski küçədə hazır mağazın. Almaq arzu edənlər; Mixaylovski küçədə Bıradərəni-Məlikovların [Məlikov qardaşlarının] mağazasına müraciət edə bilərlər.

219

Elan

Əhli-xibrələr [mütəəssislər] tərəfindən türkçə və rusca lisənlərində hər cürə arızələr yazılır və tərcümələr yapılır. Adres: Persidskaya küçə, nömrə 20.

223 3—1

Təcrübəli müəllimə

Nəzəri və elmi olaraq fransızca və almanca dərsləri verir və edadi məktəbləri proqramına bütün dərslərdən dövrə yapır [dərs proqramını başdan-sona qədər keçir] və pansiona tələbə qəbul edir. Adres: Orlov soqağı, nömrə 37.

Axtarıram

İvan Davidoviç İnyaneşvili nam zövcümü [ərim]. Əşkaləti-məxsusəsi [xüsusi nişanələri]: ayaqyalın, başıaçıq, qara don geymiş. Zövcümün yerini bilən zəvətdən [şəxslərdən] rica edirəm ki, işbu ünvanə müraciət buyursunlar: Vorontsovski caddə, nömrə 8.

221

Türk dilində ərizə

Yazdırmaq xahişində olanlar hər gün axşam saat 4-dən 6-ya qədər Starı Poçtova küçədə Rzaeyevin 57 nömrəli mənzilinə müraciət edə bilərlər. Ərizə artıq savada məlik olan şəxs tərəfindən yazılır.

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqinski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabıq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır. Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi. 216 25-1

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağırsız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kanardan gələnər üçün iş tezliklə görüldür. Qıymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-ya kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan. 215 25-3

Müsəlman diş təbibəsi Ayna xanım

Malakan başının qarşısında Zeyiləsonun kabinəsində hər gün xəstə qəbul və hər növ diş emal və təvadi [müalicə] edir. Zabitan və əfradın [zabitlərin və əsgərlərin] dişləri əhvan şəraitlə [münasib şərtlərlə] təvadi və emal edilib. 213

Diş müalicəxanası**S. M. İtkinin süni diş laboratoriyası**

Dişlərin ağırsız çəkilməsi. Təza üzəllə farfor və qızıl dişlər qon-darılması. Dişlərinin qayıtdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olanlar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar. Ünvan: Bolşoy Morskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25. 208

Həkim S. L. Şklovskaya

Məmalıq və daxili ünəs əmrəzini [qədin xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-ya qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Morskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67. 209 12-3

Diş həkimi Məlcarski

Torqovaya soqaqda Muxtarovun xanasında nömrə 15. Dişlərə təvadi edir, doldurur, ağırsız ıxrac edir. Gözlə altun və sairə dişlər emal edir. Xəstələri qəbul edir: sübh saat 9-2-yədək. 210 12-3

Bəhri-Xəzər [Xəzər Dənizi] İttifaqı İstehlak Cəmiyyəti "Kooperasiya" İdarəsi

Bununla həmi kooperativ cəmiyyətlərinə təklif edir ki, hal-hazırda qədər davam etməkdə olan dükənlər və şöbələri haqqında üç günə kimi Kopperativ İttifaqı idarəsinə məlumat versinlər. Göstərilən müddətə qədər hənsi bir cəmiyyət tərəfindən lazım gələnlə məlumat verilmədiyi əsnada, kooperativ ittifaqı həman cəmiyyəti təsviyyə [ləğv] edilmiş və öz fəaliyyətini dayandırmış hesab edəcəkdir. 222

Müdirlər:**Ceyhun bəy Hacıbəyli Şəfi bəy Rüstəmbəyli**

"Əlhəmd": "Quran"ın ilk surəsi "Fatiha"nın xalq dilindəki adı. "Yasin": "Quran"ın 36-cı surəsi.

Xarici xəbərlər:**Ukraynanın istiqlalıyyəti**

"P. B.": burada söhbət Ukrayna Mətbuat Bürosundan gedir.

Xarici xəbərlər:**Xarkovda əkmək [çörək] yoxluğu**

"Funt" metrlik ölçü sistemində əvvəl işlədilər və təxminən 400 qrama bərabər olan çəki ölçüsüdür. Burada, çörək ehtiyatının, adambaşı ¼ funt, yəni 100 qram çörək vermək üçün belə kifayət etmədiyi deyilir.

Bəyani-təşəkkür

"Təzyidi-ömlürlərini [ömürlərini uzatmasını]": qəzetdə "təzyini ömlürlərini [ömürlərini bəzəməsini]" getmişdir.

"Xəllaqlə-ləmyəzəl": Sonu olmayan, əbədiyyən var olan Xəliq, Allah.

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

nəticəpəzir ola bilər [nəticələmə bilər] ki, bunlar da düşmənlərin inandırılığına görə labıbdən [labıd, mültəq] müharibə nəticəsi olaraq Almaniyanın və Camaat İttifaqının [Millətlər İttifaqının] demokratik əsasına mübəddəl olması [dəyişdirilməsi] ilə xitəmpəzir olacaqdır [sona çatacaqdır]...". Bu cümlə qarışıqdır və oxucular üçün anlaşılması çətin ola bilər. Söhbət, Almaniyanın son həddə qədər sıxışdırılması halında, həm Almaniyanın, həm də Millətlər İttifaqının demokratik təməllər üzərində inşa edilməsi arzusunun təhlükəyə düşməsindən gedir.

"İndiyə qədər Vilson həmişə öz təhriri [yazılı] və şifahi müraciətnamələrində Almaniya millətini, millətpərəstlik müharibəsi ruhu ilə ruhlanmış və ya Almaniya millətinin taleyini həll etmə